

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Zijne Excellentie de heer E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Aquapark 5, Veendam
Postbus 195
9640 AD Veendam
Tel 0598-693800
www.hunzeenaas.nl

Uw brief	3 oktober 2019	Datum	13 november 2019
Ons kenmerk	19-2337	Behandeld door	Wilfried Heijnen
Onderwerp	Advies op het Winningsplan 2018 Nedmag	Doorkiesnummer	0598-693402

Hooggeachte heer Wiebes,

Bij brief van 3 oktober 2019 verzoekt u ons om advies uit te brengen op het gewijzigd winningsplan 2018 voor zoutwinning door Nedmag en dit advies voor 25 november 2019 aan u te doen toekomen. Met deze brief voldoen wij aan uw verzoek.

Wij hebben als waterschap waar het gaat om onze taak op het gebied van waterveiligheid en als kwaliteits- en kwantiteitsbeheerder in lengte van jaren schade als gevolg van de bodemdaling door zoutwinning. Daarin is een functionele overheid, als het waterschap, afhankelijk van de besluiten die in ruimtelijke zin worden genomen door rijk, provincies en gemeenten, die gevolgen hebben op het watersysteem. De bodemdaling door zoutwinning (Nedmag) heeft een grote impact op de ruimte in casu het watersysteem.

De effecten en gevolgen van het winningsplan 2018 op het goed functioneren van het watersysteem, zijn nader toegelicht in de bijlage. De belangen van het waterbeheer, waarop de bodemdaling door zoutwinning invloed heeft, zijn in de volgende onderdelen nader beschreven.

De hieronder opgesomde belangen willen wij u meegeven om een zorgvuldig en verantwoord besluit te nemen met betrekking tot het winningsplan 2018.

1. Veiligheid (kaden)

In hoeverre (boezem)kaden door bodemdaling worden beïnvloed en wij als gevolg daarvan niet meer kunnen voldoen aan de vereiste hoogte en/of veiligheid van kaden is niet bekend.

Wij verwachten een door Nedmag uit te voeren nader onderzoek naar de gevolgen op de hoogte van de kaden.
--

2. Klimaatadaptatie / –opgaven

Het waterschap heeft in het kader van klimaatadaptatie en -opgaven ook zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen met betrekking tot het verlagen van onze klimaatvoetprint. Dit doet het waterschap door actief te sturen op onder andere duurzame inzet van materieel,

materialen, gebruik van energie, inzet van wind- en zonne-energie, energieneutrale zuiveringen.

De gevolgen van bodemdaling door mijnbouwactiviteiten is bij voorbaat afwenteling naar de toekomst, in termen van beperken in gebruik van het gebied, een toename in de klimaat voetprint, een toename in energie- en materiaalverbruik en een complexer functionerend en daarmee risicovoller watersysteem.

Bij het gebruik van grondstoffen voor de kunstwerken en het beheer en onderhoud, is momenteel geen initiatief genomen of beleid geformuleerd om inzet van herbruikbare grondstoffen en/of materialen te overwegen.

De gevolgen van de bodemdaling door zoutwinning zijn niet op energie- en klimaateffecten benoemd of zijn daarop onderzocht.

Overheden en grondgebruikers in een bodemdalingsgebied door mijnbouwactiviteiten, dienen niet met een toenemende klimaaterfenis te worden belast. Ook deze gevolgen dienen door de veroorzaker te worden gecompenseerd.

Wij zijn van mening dat de gevolgen op de klimaatvoetprint (Klimaatakkoord) in uw besluit moet worden opgenomen en dat hiervoor richting Nedmag voorwaarden moeten worden gesteld en maatregelen moeten worden getroffen.

3. Grondwaterstroming (kwel/infiltratie)

Er heeft geen nader onderzoek plaatsgevonden naar de effecten van de bodemdaling op onder andere veranderende (freatische) grondwaterstanden en -stromingen, de kwaliteit van het oppervlaktewater (chemisch en ecologisch), de impact van grondwater op fundering van gebouwen, wegen en riolering.

Toename van extra kwel naar het bodemdalingsgebied is te verwachten. In welke mate dit zal plaatsvinden en lokaal tot veranderingen op percelen zal leiden, is niet door de aanvrager onderzocht. Hierover is bij het ontbreken van gegevens nu ook geen uitspraak mogelijk en kunnen de risico's en gevolgen hiervan niet worden ingeschat op schade en/of overlast voor het grondgebruik.

Wij dringen er op aan om voordat de winvergunning wordt verleend, Nedmag op te dragen om nader onderzoek te laten verrichten naar de gevolgen van de bodemdaling op de grondwaterstromingen in het belang van het grondgebruik (met name landbouw en wonen).

4. Waterkwaliteit (KRW schoon en ecologisch)

De bodemdaling door zoutwinning werkt averechts op het streven van het waterschap om watersystemen robuuster en ecologisch gezond te maken en daarbij de uitwisseling van soorten tussen de peilgebieden (leefgebieden) te bevorderen en de gestelde KRW doelen te halen.

Nadelige effecten ontstaan door de verdere opsplitsing in kleine peilgebieden op alle waterlopen en waterlichamen voor de KRW doelen. Een KRW-opgave die minimaal tot een stand-still situatie dient te leiden voor een gezond functioneren van aquatische ecosystemen. In welke mate nadelige effecten hierop plaats vinden, is echter niet onderzocht en er wordt ook geen aandacht aan gegeven in het Winningsplan 2018.

Wij dringen er via u op aan om Nedmag nader onderzoek te laten verrichten en compenserende maatregelen voor te schrijven voor het verlies aan KRW biodiversiteit, leefgebieden en waterkwaliteit.

5. Stedelijk en landelijk gebied

Het dient voorkomen te worden dat bodemdalingen, meer dan strikt noodzakelijk, over korte afstanden grotere hoogteverschillen veroorzaken, waardoor extra peilgebieden en kunstwerken gerealiseerd moeten worden.

Randvoorwaardelijk hierbij is dat bij het huidige grondgebruik de risico's niet verder mogen oplopen in termen van wateroverlast bij extreme neerslag situaties, dan dat de watersystemen elders in de Veenkoloniën op dit moment ondervinden.

Het waterschap dient vroegtijdig in planprocessen betrokken te worden en daarin mede een sturende rol te krijgen om de lange termijn gevolgen van bodemdaling op het functioneren van watersystemen in te kunnen brengen, de maatschappelijk discussie hierover mede te kunnen voeren en de te maken ruimtelijke keuzen in te passen in het waterbeheer.

Wij adviseren u provincies en gemeenten de opdracht te geven om onderzoek te verrichten naar alternatieven voor het grondgebruik die kunnen leiden tot integrale en meer duurzame oplossingen voor het grondgebruik en het ondersteunende watersysteem.

6. Beheer en onderhoud

Een bodemdaling tot 80 cm of tot 95 cm, conform het ingediende winningsplan 2018, heeft een dermate extra toename aan noodzakelijke kunstwerken in het watersysteem tot gevolg, dat deze niet meer in redelijke verhouding staat tot de normale dichtheid aan peilgebieden en kunstwerken. Het daaruit voortkomende beheer en onderhoud (directe en indirecte lasten) voor een watersysteem, dienen tegen de laagst maatschappelijke kosten, in termen van duurzaamheid, klimaat adaptief en met compensatie op het ecologisch functioneren (KRW), te worden ingestoken.

Wij verwachten dat Nedmag alle kosten (direct en indirect) die aan de bodemdaling door zoutwinning zijn toe te schrijven, voor zijn rekening neemt. Ook dienen toekomstige kosten aan de veroorzaker te worden opgelegd en aldus voor rekening van de veroorzaker te komen.

7. Zekerheidstelling

Onzekerheid naar de toekomst moeten worden weggenomen door ondubbelzinnige en heldere afspraken te maken over de afhandeling van onder andere kosten (maatregelen en onderhoud), verzekeringen, omgang met schade(claims) en het onafhankelijk veiligstellen van financiële middelen buiten de Nedmag.

Tussen het waterschap en Nedmag moet een nieuwe overeenkomst worden opgesteld. Nedmag moet hierin het initiatief nemen en zich proactief opstellen. De overeenkomst zal recht moeten doen en inhoud moeten geven aan alle gevolgen (direct en indirect) ten gevolge van bodemdaling met betrekking tot het watersysteem die terug te leiden zijn op de bodemdaling door zoutwinning van Nedmag.

De momenteel opgebouwde financiële voorziening, conform de huidige overeenkomst 2002, dient buiten de boekhouding en onafhankelijk van Nedmag te worden geplaatst (fondsvorming). Bij een eventueel faillissement of stopzetten van de zoutwinning, krijgt het

waterschap op deze wijze de volledige beschikking over deze voorziening ten behoeve van te maken (on)kosten in inrichting, beheer en onderhoud aan het watersysteem.

Alleen het instellen van een fonds, die notarieel los komt te staan van Nedmag, zal financiële zekerheid bieden naar de toekomst voor de bekostiging van alle effecten (direct en indirect) op het watersysteem. Inrichting, aanleg, aanpassing, beheer en onderhoud, schade, vandalisme, verzekering en vervanging van dit watersysteem in het bodemdalingsgebied zal uit dit fonds bekostigd moeten worden.

Aangezien de calamiteit van 20 april 2018 ook niet was voorzien is en blijft de dynamiek en de complexiteit van de diepe ondergrond onvoorspelbaar. Naar de toekomst toe is het uitermate onzeker of er zich geen nieuwe calamiteiten en/of onvoorziene ontwikkelingen zullen voordoen die van invloed zullen zijn op het functioneren van het watersysteem. Het waterschap is van mening dat de risico's van zoutwinning volledig voor rekening zijn van de veroorzaker. Als de Nedmag niet meer in bedrijf is (beëindigd of failliet) moet de totale rekening zijn voldaan omdat deze niet ten laste van het waterschap (ingelanden) mag komen.

Wij staan op het standpunt dat voor de zekerheidstelling van het waterbeheer u de volgende waarborgen als dwingende voorwaarden zou moeten opnemen in de winvergunning;

- het instellen van een extern van Nedmag geplaatste financiële voorziening (fonds) voor het in stand houden, beheren en onderhouden van het watersysteem,
- het opstellen van een nieuwe overeenkomst tussen Nedmag en het waterschap,
- de veroorzaker verantwoordelijk stellen voor alle voorkomende onvoorziene kosten, gevolgen, schade en/of calamiteiten die nog mochten optreden door de zoutwinning in de toekomst.

8. Ontbrekend onderzoek

Het verbaast het waterschap dat voor een bodemdaling, conform de aanvraag tot 95 cm (+30 cm), met een dusdanig vergaande impact in gevolgen naar de bovengrond, er vooraf geen enkele vorm van een milieu effect rapportage (MER) nodig is gebleken.

Wij adviseren u, voordat tot gunning wordt overgegaan, onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van de bodemdaling door zoutwinning op mens en milieu aan de bovengrond.

De bijlagen bij het winningsplan 2018, het waterhuishoudkundig onderzoek (RHK-DHV, juli 2019) en de risicoanalyse (SodM/TNO-EGA, bijlage A, figuur A-2) geven geen duidelijkheid en zijn niet eensluidend over de mate en plaats waar de bodemdaling binnen het bodemdalingsgebied zal ontstaan. Door het ontbreken van deze informatie, is het onzeker welke gevolgen er zullen optreden en waar deze aan de bovengrond optreden.

Aanvullend op de voorgaande standpunten:

- onderschrijven wij vooralsnog het advies van het SodM en vragen wij u de gevolgen op de bodemdalingseffecten en maatregelen voor het bodemdalingsgebied door de Nedmag te laten onderzoeken;
- Hierbij als uitgangspunt meegeven dat het diepste punt van de bodemdaling op een absoluut maximum van 80 cm moet worden vastgesteld,

- door de 4 nieuwe putten, binnen de bodemdalingscontour, de bodemdaling niet verder mag dalen dan het vóór de calamiteit gestelde bodemdalingsmaximum van 65 cm.

Het waterschap wil benadrukken dat het besef maatschappelijk doordringt dat de problematiek van bodemdaling door delfstoffenwinning (gas(opslag), olie en zout), een gezamenlijk en maatschappelijk probleem is van alle betrokken partijen.

Alleen in een goede constructieve samenwerking en met een objectieve benadering kan de verantwoordelijkheid van toekomstige gevolgen nu daar worden gelegd waar deze hoort te liggen, namelijk bij de veroorzaker.

Uit de onderbouwende toelichting (bijlage) en voorgaande adviezen, blijkt dat er op grond van het ingediende winningsplan 2018 (incl. bijlagen), nog volstrekt onvoldoende onderzoek heeft plaatsgevonden op verschillende onderdelen of dat aangekondigd onderzoek in zijn geheel in de tijd is opgeschoven.

Naar onze mening ontbreekt daarmee de nodige zorgvuldigheid en volledigheid in het winningsplan 2018.

Wij gaan er vanuit dat u de noodzakelijke zorgvuldigheid naar de gevolgen die de bodemdaling door zoutwinning heeft richting de belangen in de regio voor de bewoners, het grondgebruik, de organisaties en overheden in het gebied wel betracht.

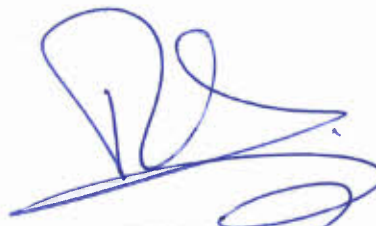
Wij vertrouwen er op dat onze belangen bij deze eeuwigdurende verandering in het watersysteem en de gevolgen hiervan op het grondgebruik, door u ter harte worden genomen en zorgvuldig worden afgewogen.

Hoogachtend,

Het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Fien Heeringa
loco-dijkgraaf

Bijlage:

- Toelichting: Effecten bodemdaling door zoutwinning op de inrichting en het beheer van het watersysteem a.g.v. het winningsplan 2018 (Nedmag)